

IAK-vragen

1. Wat is de aanleiding?

Nederlanders komen meerdere keren per week op locaties waar tabaksproducten en aanverwante producten worden verkocht: tijdens het doen van boodschappen in de supermarkt, het tanken, het verzenden van pakketten of het kopen van een tijdschrift bij een tabaksspeciaalzaak of gemakzaak en ook steeds meer online. In 2020 werd het aantal verkooppunten van tabaksproducten op bijna 16.000 geschat. In het Nationaal Preventieakkoord (hierna: Preventieakkoord) is de afspraak gemaakt dat het aantal verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten de komende jaren wordt teruggebracht als onderdeel van het streven naar een rookvrije generatie in 2040. Uit onderzoek van SEO Economisch Onderzoek (hierna: SEO) blijkt dat als vanaf 2024 de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten in supermarkten verboden is, dit tot 2030 een gezondheidswinst genereert van circa 120.000 minder rokers. Op basis van de ambities uit het Preventieakkoord en de inzichten uit het onderzoek van SEO kiest het kabinet ervoor met het oog op het voorkomen dat jongeren gaan roken en om kinderen en ex-rokers te beschermen, de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten te beperken tot verkoopkanalen waar doorgaans geen kinderen, jongeren en ex-rokers komen. Op termijn zullen deze producten daarom alleen nog worden verkocht bij speciaalzaken waar alleen de volwassen roker komt en die zich vrijwel exclusief richten op de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten. De vermindering van het aantal verkooppunten zal gefaseerd plaatsvinden. In 2023 zal het online verkoopverbod op tabaksproducten en aanverwante producten ingaan en in 2024 het verkoopverbod in onder meer supermarkten. Verder zal in 2025 de verkoop van e-sigaretten voorbehouden zijn aan speciaalzaken, per 2030 de verkoop van tabaksproducten aan gemakzaken en tabaksspeciaalzaken, waarna in 2032 de verkoop van tabaksproducten alleen nog is toegestaan in tabaksspeciaalzaken. Aangezien met het verkoopverbod in supermarkten meer dan de helft van het aantal tabaksverkooppunten verdwijnt, is de verwachting dat nieuwe verkooppunten dit gat (deels) zullen opvullen.

2. Wie zijn betrokken?

Verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten.

3. Wat is het probleem?

Supermarkten nemen momenteel meer dan de helft van de tabaksomzet voor hun rekening. Nadat het de ruim 6.400 supermarkten in Nederland per 1 juli 2024 niet meer is toegestaan tabaksproducten en aanverwante producten te verkopen, zal deze vraag deels opgevuld worden door nieuwe verkooppunten. De onderzoekers van SEO verwachten dat er rond de 800 supermarkten een nieuw verkooppunt gaan beginnen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat andere winkeliers waar het verkoopverbod niet voor zal gelden, zullen starten met de verkoop van tabaksproducten en/of aanverwante producten om in de vrijgevallen vraag te voorzien. Zodoende kan er een situatie ontstaan waarbij geen duidelijk zicht bestaat op het aantal verkooppunten en het soort verkooppunt dat tabaksproducten en/of aanverwante producten verkoopt. De NVWA heeft hierdoor geen actueel zicht op de verkooppunten waar de Tabaks- en rookwarenwet dient te worden gehandhaafd. Ook verliest de overheid hierdoor zicht op het aantal en type verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten. Dit zicht is benodigd voor goed geïnformeerde beleidsvorming.

4. Wat is het doel?

Het doel van de registratieplicht is om zowel de NVWA als de overheid te voorzien van een actueel overzicht van verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten. Hiermee wordt de NVWA gefaciliteerd in het handhaven van de Tabaks- en rookwarenwet en kan de overheid wanneer nodig het tabaksontmoedigingsbeleid bijsturen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het positieve volksgezondheidseffect dat wordt verwacht bij de vermindering van het aantal verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten valt of staat bij goede naleving van de Tabaks- en rookwarenwet. Wanneer in nieuw verschenen verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten de naleving ondermaats is en dit niet gecontroleerd kan worden, kan dit negatieve gevolgen voor de volksgezondheid tot gevolg hebben. Daarnaast is het voor de overheid belangrijk het effect van het verkooppuntenbeleid op het aantal en type tabaksverkooppunten te monitoren om waar nodig bij te sturen. Gelet op beide voornoemde zaken is de registratieplicht een belangrijk instrument op weg naar de rookvrije generatie in 2040.

6. Wat is het beste instrument?

De regering heeft ervoor gekozen om via regelgeving winkels die tabak verkopen te verplichten zich te registreren. Dit is een geschikte maatregel omdat het voor zowel overheid als ondernemer weinig regeldruk oplevert, eenvoudig uit te voeren is en indirect zal bijdragen tot een lagere rookprevalentie. De maatregel gaat niet verder dan nodig is.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Dit wijzigingsbesluit heeft geen gevolgen voor burgers en het milieu. Voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten leidt het voorstel tot eenmalige kennisnemingskosten en jaarlijkse kosten om de registratie te herzien. De standaard is bepaald op €45,- per uur. De duur van de eenmalige kennisneming wordt geschat op een half uur (€22,50), en de jaarlijkse duur van het opnieuw registreren een kwartier (€11,25).